

Snelle uitbreiding van Watersla (*Pistia stratiotes* L.) rond Meppel

Peter Venema (Hogestuk 52, 7943 JV Meppel)

This is the story of the very rapid dispersion of an escaped tropical plant (*Pistia stratiotes* L.), that is sold for ponds and decoration, in the streams around Meppel (Prov. of Drenthe).

In geen enkele zichzelf respecterende bloemenzaak, tuincentrum of zelfs supermarkt ontbreekt tegenwoordig in het assortiment een aantal vaasjes of glazen met Watersla (*Pistia stratiotes* L.). Deze van oorsprong tropische waterplant staat weliswaar heel decoratief in zo'n vaasje, maar groeit daar ook binnen de kortste keren uit. Als deze planten vervolgens in sloten of beken worden weggegooid kunnen ze zich daar massaal vermeerderen en zich over grote oppervlakten verspreiden. In deze bijdrage illustreer ik hoe vanuit één bron Watersla zich in één seizoen over een groot gebied kan verspreiden.

Op 19 augustus 2001 ontdekte ik in de haven van Meppel (km-hok 208/523) een aantal planten Watersla. Ook in het aangrenzende hok (207/523) dreven enkele planten in het Meppelerdiep. In voorgaande jaren had ik nog nooit Watersla in en om Meppel waargenomen. Ook elders in Drenthe is deze plant nog nooit aangetroffen.¹ Omdat ik nieuwsgierig was naar de herkomst van de planten besloot ik in september en oktober op nader onderzoek uit te gaan.

In Meppel vloeien verschillende beken en kanalen samen in het Meppelerdiep. Via het Meppelerdiep stroomt het water uit Drenthe verder af naar Zwartsluis en vandaar in het Zwarte Water. Omdat het me onwaarschijnlijk leek dat Watersla zich tegen de stroom in zou verplaatsen (hooguit een klein stukje door harde wind) onderzocht ik de diverse waterlopen vanuit de oorspronkelijke vindplaats stroomopwaarts.

In de Drentse Hoofdvaart en in de Oude Vaart trof ik geen enkel exemplaar van Watersla aan. Ook in het deel van de Oude Hooegeveense Vaart, dat als gracht door Meppel loopt, vond ik geen Watersla. In de Reest vond ik enkele planten, zo'n 600 m stroomopwaarts vanaf mijn eerste waarneming. Het leken mij planten die door de wind waren verplaatst. Op 14 september zag ik dat overal verspreid langs de oevers van de Wold Aa in Meppel Watersla dreef of tussen de oevervegetatie stak. Het betrof vele honderden planten. Omdat de Wold Aa hier dwars door een woonwijk loopt (209/524) dacht ik de bron gevonden te hebben.

Om daarvan helemaal zeker te zijn onderzocht ik de Wold Aa op 3 oktober nog een stukje verder. Tot mijn verrassing zag ik overal Watersla tegen de oevers drijven. De herkomst moest dus buiten Meppel liggen. Iets meer dan 3 km stroomopwaarts van Meppel vloeit de Koekanger Aa samen met de Wold Aa. Tot dit punt vond ik overal in de Wold Aa honderden waterslaplantjes. Vanaf de samenvloeiing, waar deze plant zeer talrijk was, vond ik watersla nog maar tot 300–500 m stroomopwaarts in de wold Aa. Nog verder stroomopwaarts kwam ik geen watersla meer tegen. De andere kant op, in de Koekanger Aa, was watersla aanmerkelijk talrijker. Ongeveer 500 m stroomopwaarts zag ik grote matten watersla. Nog verder stroomopwaarts werd watersla geleidelijk schaarser en voorbij een duiker met de provinciale weg N375 vond ik geen enkele plant meer. Hij moet dus in de Koekanger Aa (213/524) zijn weggegooid. Vandaar heeft verspreiding tot in Meppel plaatsgevonden. Dat is een afstand van ongeveer 5 km. Zo'n afstand in één seizoen overbruggen vond ik een hele prestatie voor zo'n plantje. Intussen was ik wel nieuwsgierig geworden hoe het verder stroomafwaarts van Meppel met watersla zou staan.

Op 6 oktober ben ik stroomafwaarts gaan zoeken. Het Meppelerdiep is vanaf de oevers moeilijk te benaderen, zodat ik me beperkt heb tot een paar steekproeven. In de wachthaven van Meppel, 1 km ten zuiden van mijn zuidelijkste vindplaats in augustus, dreven tientallen planten. Vervolgens ging ik kijken bij de Beukersluis, 5 km verder stroomafwaarts. Tussen het aanspoelsel op een oever met basaltstenen vond ik inderdaad watersla. Nog een kilometer zuidelijker vond ik ook watersla tussen aanspoelsel bij een fauna-uitstapplaats (203/518). Tot slot heb ik in Zwartsluis diverse plaatsen bezocht, maar daar geen watersla meer aangetroffen. Dit bewijst niet dat de plant Zwartsluis niet bereikt heeft. Het Meppelerdiep heeft ter plaatse tal van splitsingen, haventjes en zijvaartjes. Daarom kunnen drijvende planten door de wind al snel uit de hoofdstroom worden geblazen en zich moeilijk verder versprei-

den. Ik had helaas geen boot ter beschikking om vanaf het water dergelijke plekken te onderzoeken.

Gemeten vanaf het brongebied in de Koekanger Aa heeft watersla zich in één seizoen kunnen verspreiden over een afstand van tenminste 13 km stroomafwaarts. Daarbij zijn 18 verschillende km-hokken door deze plant gekoloniseerd.

1. Werkgroep Florakartering Drenthe, 1999. Atlas van de Drentse Flora. Haarlem.